

รายงานสรุปผลการดำเนินงาน โรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดี รุ่น 2

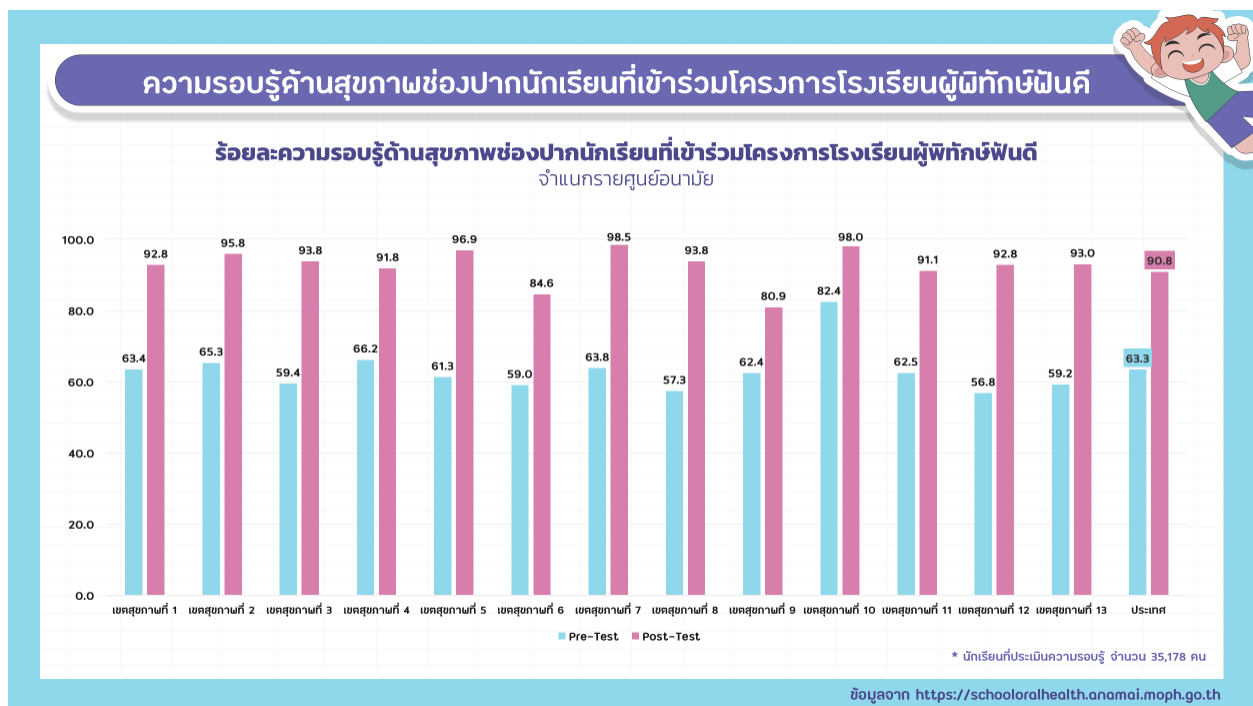
สำนักทันตสาธารณสุข ได้พัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่น โดยผลักดันและขับเคลื่อนผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการพัฒนาสมรรถนะการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ผ่านกิจกรรมเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดีและโรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดี ซึ่งเชื่อมโยงการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนให้เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดีไปกับระบบการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพ โดยความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน รวมทั้งทันตบุคลากรในพื้นที่ และส่งเสริมให้นักเรียนเข้าสู่ระบบบริการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากตามสิทธิประโยชน์และความจำเป็น

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก (Active Learning) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนสามารถดูแลสุขภาพช่องปากด้วยตนเองได้ ซึ่งได้แก่ การตรวจฟันด้วยตนเอง การเลือกรับประทานอาหารที่ไม่เสี่ยงฟันผุ การรู้จักและสามารถกำจัดคราบจุลินทรีย์ในช่องปากได้ รวมทั้งสามารถแปรงฟันได้อย่างวิธี และนักเรียนมีทักษะการดูแลสุขภาพช่องปากตนเองได้เมื่อสำเร็จการศึกษา และสามารถแนะนำวิธีการดูแลสุขภาพและวิธีป้องกันการเกิดโรคในช่องปากแก่ผู้อื่นได้ โดยมีคู่มือครูและแผนการจัดการเรียนการสอนเป็นแนวทาง มีแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมงตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีวิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการเรียนรู้แบบ Active Learning บทบาทของครูมีหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปาก โดยสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เชื่อมโยงความรู้ด้านสุขภาพช่องปากเข้ากับกลุ่มวิชาสาระสุขศึกษาและพลศึกษาในเชิงบูรณาการ เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านสุขภาพช่องปาก นำไปสู่การมีสุขภาพช่องปากที่ดี

ครูจัดกระบวนการเรียนการสอน จำนวน 8 ชั่วโมง ร่วมกับใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มส่งเสริมองค์ความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก ซึ่งมีผู้เข้าใช้งานจำนวน 374,739 ครั้ง โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดีรวม 856 โรงเรียน โดยมีกิจกรรมต่างๆ ตามแผนการเรียนการสอน ดังนี้

1. กิจกรรมผลิตสื่อในการจัดการเรียนการสอนเรื่องสุขภาพช่องปาก ได้แก่ โมเดลฟันสำหรับเรียนรู้ ลักษณะของฟันแต่ละชนิด โมเดลโรคในช่องปาก โมเดลฟันสำหรับสอนการแปรงฟัน แผ่นภาพอาหาร แผ่นภาพฟันซึ่งกิจกรรมอยู่ในระหว่างการเตรียมการสอนของครู หรืออยู่ในกิจกรรมที่ให้นักเรียน ได้ผลิตสื่อหลังจากเรียนรู้ในแต่ละชั่วโมง
2. กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ การตรวจฟันด้วยตนเอง การอ่านฉลากอาหารและเลือกรับประทานอาหารที่ไม่เสี่ยงฟันผุ เรียนรู้เรื่องคราบจุลินทรีย์ในช่องปากโดยการส่องผ่านกล้องจุลทรรศน์ กิจกรรมย้อมสีฟันเพื่อดูคราบจุลินทรีย์ กิจกรรมแปรงฟันเพื่อกำจัดคราบจุลินทรีย์และตรวจความสะอาดหลังแปรงฟัน กิจกรรมตรวจฟันคนในครอบครัว
3. กิจกรรมของโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน การกำหนดนโยบายเรื่องการจำหน่ายอาหารและควบคุมเวลาในการจำหน่าย เตรียมสถานที่และอุปกรณ์การแปรงฟัน ประสานงานทันตบุคลากรเพื่อตรวจสุขภาพช่องปากนักเรียน

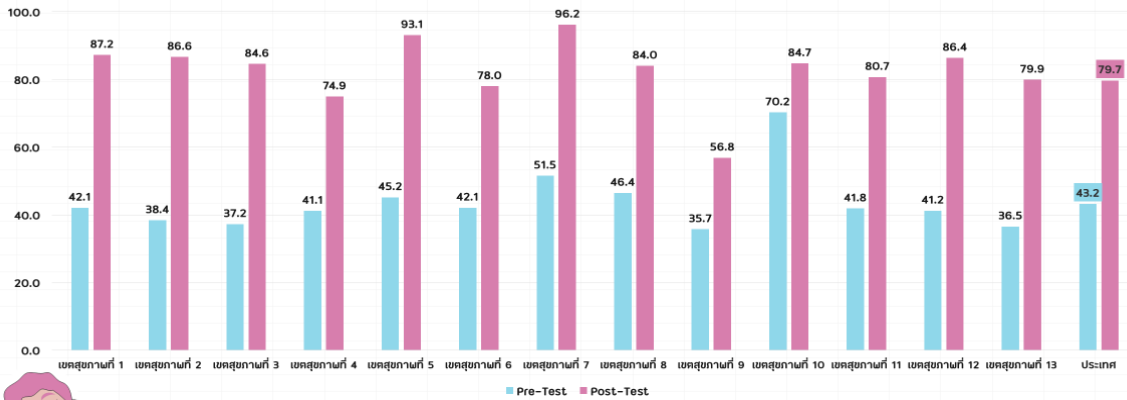
นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 35,337 คน ใช้ Smart Smile Passport เชื่อมโยงกับการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ซึ่งหลังดำเนินการเป็นเวลา 3 เดือน ประเมินผลพบว่า นักเรียนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากร้อยละ 90.8 (เพิ่มขึ้น ร้อยละ 27.5) และนักเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ แปรงฟัน 222 ร้อยละ 79.7 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.5) รายละเอียดดังภาพที่ 1 และ 2

ภาพที่ ๑ แสดงร้อยละความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการผู้พิทักษ์ฟันดี จำแนกรายศูนย์อนามัย

พฤติกรรมสุขภาพช่องปาก นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดี

ร้อยละพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดี จำแนกรายศูนย์อนามัย

* นักเรียนที่ประเมินพฤติกรรมสุขภาพช่องปาก จำนวน 32,214 คน
* พฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ หมายถึง การแปรงฟัน 222

ข้อมูลจาก <https://schooloralhealth.anamai.moph.go.th>

ภาพที่ ๒ แสดงร้อยละพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการผู้พิทักษ์ฟันดี จำแนกรายศูนย์อนามัย

และจากการวิเคราะห์ข้อมูลรายด้านพบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากผ่านเกณฑ์ (คะแนนเต็ม 26 คะแนน) ร้อยละ 64.7 โดยมีความรอบรู้เฉลี่ย 20.9 และหลังเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 92.8 โดยมีความรอบรู้เฉลี่ย 24.0 ซึ่งคะแนนความรอบรู้เรื่องอาหารกับสุขภาพช่องปากน้อยที่สุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากรายด้านของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดี

หมวด	ความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก	ค่าเฉลี่ย	
		ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	หลังเข้าร่วมกิจกรรม
1	เรื่องอวัยวะในช่องปาก (7 คะแนน)	6.3	6.8
2	เรื่องโรคฟันผุ (6 คะแนน)	5	5.6
3	เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก (7 คะแนน)	5.6	6.5
4	เรื่องอาหารกับสุขภาพช่องปาก (6 คะแนน)	4.1	5
	รวม	20.9	24.0

สำหรับพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ในกลุ่มนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรม
แปรงฟัน 2 2 2 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 44.2 เป็นร้อยละ 81.8 การตรวจฟันโดยครู/ทันตบุคลากรเพิ่มขึ้น จากร้อยละ
76.4 เป็นร้อยละ 93.8 พฤติกรรมการบริโภคอาหารและการตรวจความสะอาดฟันเพิ่มขึ้น ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 พฤติกรรมสุขภาพช่องปากนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดี

ลำดับ	พฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม		หลังเข้าร่วมกิจกรรม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	แปรงฟันวันละ 2 ครั้ง เช้า-ก่อนนอน ทุกวัน	12,396	73.5	15,889	94.2
2	แปรงฟันนาน 2 นาที	13,902	82.5	16,260	96.4
3	หลังแปรงฟันงดรับประทานอาหาร 2 ชั่วโมง	11,064	65.6	15,381	91.2
4	ใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์	14,160	84.0	15,592	92.5
5	ดื่มน้ำอัดลมไม่เกิน 2 ครั้งต่อวัน	15,294	90.7	16,447	97.6
6	ดื่มน้ำหวานไม่เกิน 2 ครั้งต่อวัน	15,218	90.3	16,307	96.7
7	กินลูกอมไม่เกิน 2 ครั้งต่อวัน	15,692	93.1	16,606	98.5
8	กินขนมกรุบกรอบไม่เกิน 2 ครั้งต่อวัน	14,222	84.4	16,178	96.0
9	ตรวจความสะอาดฟัน	13,105	77.7	15,986	94.8
10	ตรวจฟันโดยทันตบุคลากร/ครู	12,887	76.4	15,807	93.8

ภายใต้การจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สุขภาพช่องปาก โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรม
สร้างเสริมสุขภาพช่องปากได้ โดยบูรณาการในการจัดการเรียนของโรงเรียน ทั้งในสาระวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา
วิชาชุมนุม วิชาโฮมรูม นักเรียนได้รับความรู้และฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับการดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัว
ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือทำและได้คิดในสิ่งที่ทำลงไปเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้เกิดขึ้นแก่
นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก และมีพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ต่อไป

ภาพการดำเนินงานกิจกรรมโรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดี รุ่น 2

